

Hva Kina vil

Konturene av et mer selvbevisst Kina med globale ambisjoner blir stadig klarere. Midtens rike rister verden.

Mao var den fødte kriger; grusom og brutal, med strategiske evner utover det vanlige. Han forkynte budskapet om klassekampen og den permanente revolusjon. Da Deng Xiaoping kom til makten i 1978 ble kursen lagt om 180 grader: Fra klassekamp til økonomisk vekst. Kinas inntreden på den globale arena - eller gjeninntreden - skulle skje ved et økonomisk sterkt og uavhengig Midtens rike. Det ville ta sin tid, forsto Deng. Og i den tiden det tok, var budskapet klart: Hold en lav profil, ta ikke lederskap internasjonalt, bygg opp kraft og styrke i det skjulte. Med en økning i bruttonasjonalproduktet på nær ti prosent i året i mer enn 35 år, fremstår Kina i dag som en mektig aktør globalt. Nest største økonomi i verden etter Amerika. Hva har dagens toppler Xi Jinping på agendaen?

Forsvarsbudsjettet vokser raskt. Veksten er på over 12 prosent i 2014, med særlig vekt på en forbedring av kvaliteten på våpnene som marine og flyvåpen disponerer.

Vel vitende om at Kina neppe er noen match for USA på havet og i luften, er strategien i stor grad basert på å skulle gjøre det smertefullt og dyrt for USA eventuelt å innlate seg i strid med Kina. Langtrekkende raketter til havs; nye krigsskip der rosinen i pølsen er Kinas første hangarskip som har flytt på vannet et par års tid nå; nye "stealth" jagerfly, samt bedre evne til å skyte ned fiendtlig fly og til å ta ut amerikanske satellitter, hører med til budsjettposter som kan påregne betydelige påplussinger.

På kommentarsiden til avisen China Daily for en måneds tid siden, var det en lengre artikkel av Helmut Schmidt som lille julaften fylte 96 år. Hva har den tidligere tyske kansleren på hjertet? Gjennom mine besøk i Kina de siste årtier har min beundring for dette landet og dets 5.000 år lange sivilisasjon økt, sier Helmut Schmidt. Videre roser han Kina for en eventyrlig økonomisk fremgang de siste 35 årene.

Mot slutten av artikkelen trekker Schmidt frem en ny bok, Xi Jinping: «The Governance of

Kinas forsvarsbudsjett vokser raskt og den kinesiske marinen og flyvåpenet har gjennomgått store oppgraderinger de siste årene. Her er Kinas første hangarskip «Liaoning». Foto: Reuters /NTB Scanpix

Politikk

Arne Jon Isachsen

Kina i 2015

Kinas nøkkelrolle i verdensøkonomien og storpolitikken belyses i en serie kronikker.

Tidligere innlegg:

- 30. desember: Keiser mot korrupsjon - **Chris Patten**, tidligere guvernør i Hong Kong.
- 31. desember: Mange senger, få pleiere - **Dag Morten Dalen**, professor i samfunnsøkonomi og prørør ved Handelshøyskolen BI.
- 5. januar: Selvsikker stormakt - **Marc Lanteigne**, seniorforsker ved Norsk Utenrikspolitisk Institutt.

China». Denne boken, mener han, er et viktig bidrag til at vi i Vesten bedre skal kunne forstå Kinas tenkemåte og adferd. Kinesernes forståelse av oss - minner den tidligere tyske kansleren om - er langt bedre enn vår forståelse av dem.

«Den kinesiske drømmen», som Xi er opptatt av, skal bidra til en fornyelse av den kinesiske nasjon. Kina må finne sin egen vei for igjen å kunne bli en verdensmakt, minner Schmidt om. Hva konsekvensene vil være for oss andre sier Schmidt intet om.

Mer konkret, hva går drømmen til Xi ut på? Hvordan vil han at verden skal se ut? Et viktig element er å komme løs av den amerikansk dominerte verdensorden man i dag har. Jada, Kina har stått seg godt på å bli med i Verdens handelsorganisasjon (WTO) i desember 2001. Og Midtens rike har stor glede av den liberale markedsøkonomien som preger verden. Men, må vi huske på, denne orden er skapt av USA, med USAs beste for øyne. Det bekjemper ikke Kinas ledere særlig vel.

Med sin Monroe-doktrine fra

1823 har USA gjort det klart at alt som hender på Amerikas side av kloden, inklusive i Latin-Amerika, er ting USA vil følge nøye med på og eventuelt gripe inn overfor om man ikke liker det man ser. Hvorfor skal da Amerika, som trives så godt med sin Monroe-doktrine, hindre Kina noe tilsvarende? Hvorfor kan ikke amerikanerne snart innse at med et stadig mektigere Kina, bør amerikanerne vurdere en stille og diskret tilbaketrekking fra Kinas nærrområder?

USA har ingen planer om å trekke seg ut av Kinas nærrområder og å overlate arenaen til kineserne. Snarer tvert imot. Hvilket er hva president Barack Obamas "pivot to Asia" dreier seg om; å bygge opp allianser, både økonomisk, politisk og militært som står et stadig mektigere Kina imot.

I denne situasjonen velger Kina å bruke sine økonomiske muskler mer aktivt enn før. Snarere enn i hovedsak å holde akkumulerte overskudd i handelen med andre land i amerikanske statsobligasjoner, satser man nå på å bygge opp infrastruktur både i Kina og i

naboland for å binde dem nærmere sammen: En ny utviklingsbank der Kina går sammen med de andre BRICS-landene (Brasil, Russland, India og Sør-Afrika); en ny asiatiske bank for investeringer i infrastruktur; og et eget "Silk Road fund" på 40 milliarder dollar som skal finansiere veibygging og jernbane der den gamle silkeveien fra Kina til Europa i sin tid gikk. Hensikten er å binde nabolandene nærmer til Kina. Gjøre deres suksess avhengig av Kinas.

Dette blir på et vis en parallell til Marshall-hjelpen som USA ga til Europa etter den siste verdenskrigen og som bidro til sterkere bånd over Atlanterhavet. Noe både amerikanere og europeere i det store og hele har vært godt tjent med.

Arne Jon Isachsen, professor, Handelshøyskolen BI

Se flere innlegg
Side 22-23

Debattansvarlig: Sverre Strandhagen **Telefon:** 22 00 13 93 **Epost:** debatt@dn.no **Telefaks:** 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom **Underinnlegg/replikk:** Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) **Legg ved portrettfoto.**

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.